

УДК 7.05:391]:008]: (=161.2)

Сиваш Ілона Олегівна,
аспірант Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОДЯГ ЯК ЧИННИК ЕТНОКУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОДИЗАЙНУ

Метою роботи є дослідження використання мотивів народного костюму України як чинника етнокультури у практиці професійних художників та дизайнерів ХХ-початку ХХІ ст. Розглянути приклади використання мотивів народного костюму в контексті українського етнодизайну в діяльності будинків моди та в творчості провідних модельєрів, проаналізувати проекти, що популяризують народний костюм у сучасному суспільстві. **Методологія** дослідження базується на історичному, мистецтвознавчому, соціокультурному та системно-структурному методах, в основі яких є аналіз впливу декоративно-ужиткового мистецтва на формування етнодизайну. **Наукова новизна.** Вперше цілісно розглянуто український народний костюм як фактор етнокультури в контексті українського етнодизайну. **Висновки.** Отже, сьогодні народний костюм виступає чинником етнокультури в контексті українського етнодизайну. Маючи тривалу практику використання традицій національного одягу в моделюванні костюму, український етнодизайн займає важливе місце в діяльності модельєрів та дизайнерів. Починаючи з кінця ХХ ст., українські художники, модельєри, дизайнери постійно звертаються до національного костюма як до джерела натхнення. А їхні твори на основі переосмисленої етнотрадиції допомагають формуванню національної ідентичності. Етноодяг відповідає потребам часу, користується попитом у суспільства. І для того, щоб його задовольнити, митці поглиблено досліджують національну культуру одягання.

Ключові слова: український етнодизайн, національний одяг, етнокультурна приналежність, етнотрадиції, етномотиви, творчі пошуки, дизайн одягу.

Сиваш Ілона Олегівна, аспірант Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

Национальная одежда как фактор этнокультуры в контексте украинского этнодизайна

Целью работы является исследование использования мотивов народного костюма Украины как фактора этнокультуры в практике профессиональных художников и дизайнеров ХХ начале ХХІ в. Рассмотреть примеры использования мотивов народного костюма в контексте украинской этнодизайна в деятельности домов моды и в творчестве ведущих модельеров, проанализировать проекты, популяризировать народный костюм в современном обществе. **Методология исследования** базируется на историческом, искусствоведческом, социокультурном и системно-структурном методах, в основе которых является анализ влияния декоративно-прикладного искусства на формирование этнодизайна. **Научная новизна.** Впервые целостно рассмотрены украинский народный костюм как фактор этнокультуры в контексте украинского этнодизайна. **Выводы.** Сегодня народный костюм выступает фактором этнокультуры в контексте украинского этнодизайна. Имея длительную практику использования традиций национальной одежды в моделировании костюма, украинский этнодизайн занимает важное место в деятельности модельеров и дизайнеров. Начиная с конца ХХ в., украинские художники, модельеры, дизайнеры постоянно обращают

ся к национальному костюму как к источнику вдохновения. А их произведения на основе переосмысленной этнотрадиции помогают формированию национальной идентичности. Этноодежда отвечает потребностям времени, пользуется спросом у общества. И для того, чтобы его удовлетворить, художники углубленно исследуют национальную культуру одевания.

Ключевые слова: украинский этнодизайн, национальная одежда, этнокультурная принадлежность, этнотрадиции, этномотивы, творческие поиски, дизайн одежды.

Sivash Ilona, postgraduate of National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

National clothes as a factor of the ukrainian ethnic culture in the context of ethnic design

Purpose of Research is research of the use of reasons folk the suit of Ukraine in practice of professional artists and designers of XX-beginning of XXI item To rotin in a civilized manner social the phenomena to which the personal interest is related folk clothes as by the factor of ethnoculture. To consider the examples of the use of reasons folk a suit in the context of Ukrainian etno-design in activity of houses of fashion and in creation of row of leading designers. To analyse projects which will popularize a folk suit in modern society. The article deals with the national costume as a source of inspiration for the Ukrainian designers. The folk costumes and their interpretation is the instrument, which helps to emphasize national, ethnic cultural identity in the multicultural environment of the modern world. Therefore, the research of the national costume as an important factor and the source of inspiration is very actualized in the context of Ukrainian traditions of ethnic design. **Methodology.** The methodology of the research is based on historical, art criticism, socio-cultural and system-structural methods, which is based on an analysis of the influence of decorative and applied arts on the formation of ethnodesign. **Scientific Novelty.** The cultural aspect of the national motifs in Ukrainian contemporary fashion design is shown. The trends of the Ukrainian modern fashion are characterized. The figures of it regularly turns to the traditions of the national dress. The significance of Lviv National Academy of Arts as a training centre for the professional designers is highlighted. Its graduates often use in their professional activity different ethnic motifs. The author lists up the names of the leading Ukrainian designers and fashion designers, who often refer to national motives. They are Roksolana Bogutska, Lilia Pustovit, Olesyi Telizhenko, Zinaida Likhacheva etc. In addition, the author pays attention to the names of the brands, which use national embroidery motifs for souvenirs and casual wear. **Conclusions.** So today, folk costume acts as a factor in ethnoculture in the context of Ukrainian etno-design. Having a long tradition of attracting traditions of national clothes in costume design, Ukrainian etno-design occupies an important place in the work of designers and designers. Since the end of the nineteenth century, Ukrainian artists, designers, designers constantly turn to national costume as a source of inspiration. And their works on the basis of rethinking ethnic traditions help to unite Ukrainians. Ethnic clothing now meets the needs of the time, is in demand in society. And in order to satisfy it, artists are deeply exploring the national culture of dressing.

Key words: *Ukrainian etno-design, national traditional costume, ethnic cultural identity, ethnic traditions, ethnic motifs, creative search, design of clothes.*

Актуальність теми дослідження. Етнодизайн на сьогодні активно розвивається в Україні та світі, а етнокультурні чинники проявляються у різних видах дизайну. Національний одяг все частіше стає джерелом натхнення для дизайнерів костюму. Для українців є важливим питання національної самоідентифікації. У складних політичних умовах при зовнішній агресії прагнення підкреслити національну приналежність має особливе значення. Ці тенденції присутні у суспільстві як у самій Україні, так і у колах діаспори.

Важливого значення для представлення України у світі набуває наша багатовакова культура. Своєрідним маркером виступає традиційне народне мис-

тецтво, звернення до якого надає національного колориту та сприяє ідентифікації. Універсальним інструментом у мультикультурному середовищі сучасного світу, що допомагає підкреслити національну, етнокультурну приналежність, виступає народний одяг та його інтерпретації. Тому нині є особливо важливим дослідження національного костюма як важливого чинника сучасної етнокультури та джерела натхнення й переосмислення для сучасного моделювання костюма в контексті традицій українського етнодизайну.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивченням національного одягу українців ще з кінця ХІХ ст. займалася низка дослідників, серед яких історики, етнологи, мистецтвознавці. Дослідження специфіки традиційного українського одягу різних регіонів проводили О. Косміна [4], Т. Ніколаєва [10]. Народну вишивку розглядала Т. Кара-Васильєва [1]. Нині питаннями національного костюма чи його складових у сучасній інтерпретації присвячено праці М. Мельника [7]. Однак, стрімкий розвиток етнодизайну вимагає поглибленого дослідження на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу. Народний костюм із ХІХ століття став не лише атрибутом традиційної культури, а й показником приналежності до певного етносу. «ХІХ ст. характеризується підйомом національної самосвідомості народів Європи. Національна ідея стала основою боротьби народів за відновлення або утворення національних держав, за національний суверенітет, розвиток національних культур. Література, образотворче, ужиткове мистецтво звернулися до зразків, форм народної культури, що знайшло свій вияв і у сфері костюма» [8; 134]. Ці тенденції виявилися близькими українському народу. Вперше до українського національного костюма як до чинника самоідентифікації звернулася інтелігенція кінця ХІХ ст. Вишиті сорочки ставали обов'язковим атрибутом націоналістів, тих, хто прагнув до незалежності України. Зазвичай, традиційною сорочкою доповнювали міський костюм.

Мета статті – дослідити використання мотивів народного костюму України як чинника етнокультури у практиці професійних художників та дизайнерів ХХ-початку ХХІ ст. Розглянути приклади використання мотивів народного костюму в контексті українського етнодизайну в діяльності будинків моди та в творчості провідних модельєрів, проаналізувати проекти, що популяризують народний костюм у сучасному суспільстві.

Переосмислення традицій народної вишивки, неодмінної складової костюма, почали художники-авангардисти, серед яких Олександра Екстер, Наталія Давидова та ін. Вони сміливо поєднували прийоми як професійного, так і народного мистецтва. «На початку ХХ ст. в Україні йшли процеси формування різноманітних художніх напрямів у мистецтві, активної співпраці провідних художників-авангардистів з народними майстрами та звернення їх до символічної мови народної творчості. Творчою лабораторією пошуків у галузі дизайну як комплексного формування предметного середовища та одягу стали осередки народного мистецтва, де плідно співпрацювали професійні художники і майстри народного мистецтва» [2, 111]. Втілювали в матеріалі ескізи художників народні майстрині. Художникам-авангардистам вдалося започаткувати співпрацю

професійного та народного мистецтва, поєднати традицію та новаторські пошуки. Подібні експерименти виявилися вдалим. Вишиті панно, аксесуари успішно демонструвалися на різноманітних виставках. Пізніше, художники починають проектувати одяг. «Упродовж 1915-1917 рр. у Вербівці Наталя Давидова спільно з Казиміром Малевичем та Ольгою Розановою розробляють нові принципи моделювання й оздоблення масового одягу» [2, 111]. Легендарна художниця Олександра Екстер створювала ескізи для вишивок, що ними потім прикрашали декоративні панно, жіночі сумочки, інші аксесуари. Пізніше вона зайнялася проектуванням костюма. «Вона разом з В. Мухіною і В. Поповою займалася виготовленням капелюшків, поясів, активно перейшла до проектування одягу. Її дизайн жіночих суконь базувався передусім на вивченні основ українського народного одягу. Вона виготовляла свої моделі з грубого солдатського сукна, рогожі, льону, домотканого полотна й основним своїм завданням вважала введення в структуру костюма вишивки чи аплікації» [2, 111].

Власне, в їх творчості були покладені основи етнодизайну костюму: поєднання елементів крою чи декору народного строю з сучасним конструюванням та технологіями, що застосовуються в пошитті костюму.

Зацікавленість елементами народного костюма серед широкої верстви населення забезпечували провідні друковані видання, що пропонували вирішення костюма на основі народних традицій. «Популярні видання першої третини ХХ ст. «Нова хата» та «Жінка» демонстрували, як адаптувалась європейська мода за допомогою технічного конструювання і декору, долучались традиції національного строю» [5, 1145].

З приходом радянської влади експерименти в рамках авангарду дуже швидко стали забороненими, але принцип співпраці професійного та народного мистецтва було залишено і закладено в основу художньої промисловості. На місцях осередків народних художніх ремесел будувалися фабрики, майстрів запрошували працювати в тісній співпраці з професійними художникам. Ця практика розповсюджувалася на галузь художнього скла, деревообробки, а також широко була представлена в художньому текстилі.

Створеній у тандемі професійних художників декоративно-ужиткового мистецтва та народних вишивальниць, майстринь текстилю, тканини ставали матеріалом для модельєрів, а специфіка народного строю досліджувалася та переосмислювалася у сучасний костюм. У різні періоди існування колишнього СРСР ці тенденції зберігалися, хоч і в різній мірі. «У системі розвитку індустрії моди в Радянському Союзі після Другої світової війни народним традиціям у моделюванні костюма «братніх народів» відводилася певна роль у формуванні синтетичного образу «радянської людини». У роки політичної «відлиги» українські дизайнери мали змогу звертатися до традицій народного мистецтва більшою мірою» [3, 200].

Не всі моделі, отримані в художньо-експериментальних лабораторіях можна віднести до визначних зразків, але частина їх була високо відзначена на міжнародних виставках та конкурсах, допомагаючи колишньому СРСР репрезентувати розвиток моделювання в країні і наголошувати на тому, що культура

та народне мистецтво республік, зокрема України, зберігається й розвивається. При цьому, подібні зразки мали лише виставкове призначення і на широкий ринок, у масове виробництво, зазвичай не потрапляли. За роки існування СРСР в українських будинках моделей були створенні зразки жіночого, дитячого, чоловічого одягу де народні мотиви декору, вишивки та принципи крою вдало інтегрувалися в сучасний костюм. Серед таких творів були справжні шедеври, що достойно репрезентували національну культуру. Серед таких роботи Марти Токар. Її творчі знахідки до сьогодні використовуються українськими дизайнерами одягу. «Творчий пошук Марти Токар кінця 1950 – початку 1960-х рр. у контексті застосування національних мотивів у дизайні костюма передбачав розкриття цілої серії концептів, які нині постійно актуалізуються представниками української фешн-індустрії» [5, 1149]. Серед інших прикладів можна виділити колекції відомих модельєрів М. Біласа, Г. Мепена. Вони та інші художники надавали національного українського колориту творам, що випускались радянською промисловістю, допомагаючи зберегти та впровадити в сучасність культуру народного одягу.

Зацікавлення народним мистецтвом серед модельєрів одягу, особливо з другої половини ХХ століття, суголосно світовим модним тенденціям. «Використання етнічних традицій у дизайні одягу з окремих проявів початку ХХ ст. у другій половині століття на тлі широких можливостей паралельного існування різноманітних субкультур, модних стилів і течій, сприяло утворенню окремого самостійного стилю – «фольк». Дизайнери використовували різноманітні методи... За основу розробок часто бралися характерний крій, властивості і фактура тканини, декор, композиційні принципи та інші складові художнього образу» [6]. Крім візуальних, естетичних можливостей, які модельєри отримували з народного костюма, важливим є саме духовна, культурологічна складова, прагнення підкреслити зв'язок із своїм етносом, нацією. «У ХХ ст. запровадження в моду елементів національного одягу зберігало виразний ідеологічний зміст, було проявом акцептації національної приналежності, вірності національним цінностям, традиціям, ідеалам» [8, 134].

Зі здобуттям Україною Незалежності в 1991 році залучення народних мотивів у моделювання костюма набуло нового значення. Після знаття будь-яких цензурних заборон митці отримали можливість заново переосмислити власну *етнокультурну спадщину*. Народний одяг став одним зі способів самовираження, а його інтерпретації в сучасному ключі програмними у більшості навчальних закладів України, де готують модельєрів, дизайнерів одягу. «Після здобуття незалежності українські модельєри почали використовувати елементи українського етнічного одягу при розробці своїх колекцій. Цей крок був викликаний тими культурними і соціальними процесами, що відбуваються в українському суспільстві останні двадцять років» [9, 151]. Низка провідних українських дизайнерів вже багато років представляють на різноманітних форумах, пов'язаних з модою (фестивалях, тижнях і днях моди), одяг, де чітко упізнається національна складова. При цьому, важливим є і презентація авторського бачення, стилізація та трансформація мотивів. «Митці-дизайнери вважають, що необхідно

знайти в етнічному одязі те, що співзвучно нашому часу – крій, форму, колір, орнамент. Мова йде не про буквальний перенос, а про використання окремого мотиву (наприклад, орнаменту, форми, способу вишивки), який може привести до оригінальної ідеї. Дизайнери зазначають, що «генетична пам'ять» вишукує в арсеналі культури ті явища, які найбільш співзвучні сучасності» [9, 149].

У різних регіонах України художники пропонують свій підхід до проектування *етноодягу*. Самобутня школа моделювання костюма у місті Львові склалася за роки існування кафедри художнього моделювання у Львівській національній академії мистецтв. В Академії навчалися провідні українські дизайнери, які мають у своєму творчому доробку безліч експериментів з етностилем. «Саме у Львові протягом ХХ ст. динамічно відбувався пошук нового образу жінки, що візуально інтерпретувалася через український стрій та аксесуари, і тому дизайнери сучасності, серед яких є Роксолана Богуцька, Олеся Теліженко та інші, своїми творчими досягненнями пов'язані саме з осередком Львівської школи моделювання одягу» [5, 1145]. Київську школу успішно представляє випускниця Київського технологічного інституту легкої промисловості Лілія Пустовіт. Ці модельєри, а також інші найвпливовіші діячі української моди, серед яких Вікторія Гресь, Оксана Караванська, Ірина Каравай, Айна Гассе, періодично звертаючись до народних мотивів у своїй творчості, виробили впізнаваний стиль української моди, де новітні тенденції органічно поєднуються з традицією. «Сучасна українська мода у творчому пошуку провідних дизайнерів, зокрема Роксолани Богуцької, Лілі Пустовіт, Олесі Теліженко, демонструє, яким чином доцільно застосовувати для сучасного костюма декоративні елементи та орнаментальні мотиви, пов'язані з національною культурою. Результати, продемонстровані у колекціях цих авторів, переконливо фіксують особливості самоідентифікації дизайну з візуальними формами української етнографічної специфіки, і як закономірний результат – традиційна культура осмислюється як ефективне джерело фешн-інновацій ХХ ст.» [5, 1146]. Авторське бачення художників, ретельне дослідження принципів побудови і декору національного строю, академічна художня освіта та знання світових модних тенденцій допомагають нашим модельєрам вже понад двадцять років продукувати одяг, що достойно репрезентує нашу модну індустрію, при цьому, зберігаючи національний колорит, не містить «шароварщини».

«На сучасному етапі традиція, проходячи через фільтр індивідуальної свідомості митця та адаптуючись до вимог часу, перетворюється на нову художню якість, що втілює народну філософію, розуміння доцільності й краси. За такими принципами працюють Л. Пустовіт, О. Караванська, Р.Богуцька, І. Каравай, В.Краснова, З. Лихачова та багато інших, які світові тенденції моди збагачують використанням національних традиційних компонентів (кольорів, матеріалів, орнаменталії, пропорцій, композиційних методів, способів поєднання елементів костюма)» [11, 237].

Із соціальними зрушеннями останніх років, починаючи від Помаранчевої Революції 2004 року, і з подіями зими 2014, що ознаменувалася рушійними суспільними протестами, Революцією Гідності, попит на національні традиції в

одязі вийшов далеко за межі модного середовища і став масовим. Нині спостережимо величезний попит на вишиванки, використання в сучасному костюмі елементів вишивок та пізнаваних деталей чи форм народного костюма. У час, коли населення України потребує самоідентифікації та підкреслення національної приналежності саме вишиванка стає таким пізнавальним знаком, що поєднує українців як в самій країні, так і поза її межами. Показовим явищем є щорічне проведення Парадy Вишиванок, що проходить у найбільших містах України та збирає по декілька сотень (а інколи й тисяч) учасників. «Наявні успішні проекти, що мають наближення до етнічного взірця. Серед таких можна назвати вишиванки О.Теліженко, бренд RUTA (дизайнер Людмила Бушинська), під яким створюється одяг у національному стилі, текстиль та сувеніри. Презентація торгової марки відбулася в грудні 2012 р., колекції бренду включають речі як для дорослих, так і для маленьких українців, в оздобленні одягу використовується справжня українська вишивка – це, за офіційною (рекламною) інформацією, розкриває бачення дизайнера щодо сучасного національного одягу. Основною метою творчості Людмили Бушинської є підвищення зацікавленості етнічним корінням предків» [9, 150].

Безліч брендів нині використовують прийоми народного костюма чи декорують одяг традиційною вишивкою. Магази́ни з подібними речами в народній стилістиці розташовані по всій країні та в мережі Інтернет. «Одним із показників високого проценту етнічного компонента в сучасній культурі є його присутність в інтернет-просторі, у вигляді великої кількості пропозицій. Спеціалізовані інтернет-магазини із можливістю індивідуальних замовлень українських вишиванок, етно-сувенірів, спеціалізовані сайти, що розкривають багатство українських традицій або звертають увагу користувачів Інтернету на популярність етніки – все це свідчить про попит, про достатній рівень зацікавленості в цій тематиці» [9, 150]. Серед найпопулярніших виробників тернопільський бренд «Вільні люди», київське ательє «Отаман», а також київські дизайн-студії «Світло» й «EthnoChicStudio» та інші (за інформацією Інтернет-ресурсу <http://vikna.if.ua>). Також помітна кількість брендів пропонують суто аксесуари в етностилі.

Масова зацікавленість національними мотивами в одязі підтримується різноманітними установами. Музейні комплекси, різноманітні фундації проводять конкурси та виставки, де демонструється одяг в етностилі. Серед них проект «Етно-фешн», організований у рамках найпотужнішого музичного етнофестивалю в Україні «Країна мрій». В рамках тижнів моди проводяться покази традиційного одягу. Одне з найвпливовіших у світі – видання про моду «Vogue» – в Україні реалізовує проект #EthnoVogueUA, де фотограф Васи́лина Врублевська презентує своє бачення національного строю XIX ст. Також видання представило відео, де демонструються зміни українського костюма у різних регіонах. «Vogue» організував і проект «Щирі. Спадщина», де відомих представників українського шоу-бізнесу одягнули в національний стрій. Акція проводилася для підтримки етнографічних колекцій одягу в декількох музеях України. В рамках UkrainianFashionWeek два роки поспіль відбувався проект

«Витоки». Це спільний проект Національного центру народної культури «Музей імені Івана Гончара» та Яни Червінської за підтримки телевізійного шоу «Супермодель по-українськи» (Новий канал). Проект ВИТОКИ покликаний вкотре розповісти про український національний костюм, як про невичерпне джерело – джерело натхнення, джерело ідей (з сайту fashionweek.ua). Такі акції показують розкіш національної традиції одягу та мотивують ширше коло глядачів долучатися до лав шанувальників українського народного мистецтва.

Наукова новизна. Показаний культурологічний аспект використання національних мотивів у сучасному українському дизайні одягу. Окреслено тенденції української сучасної моди, діячі якої регулярно звертається до традицій національного вбрання. Показано значення Львівської національної академії мистецтв як центру підготовки модельєрів з високим професійним рівнем, які регулярно використовують в своїй фаховій діяльності етномотиви. Названо імена провідних українських модельєрів та дизайнерів одягу, що часто звертаються до національних мотивів, зокрема Роксолани Богуцької, Лілі Пустовіт, Олесі Теліженко, Зинаїди Лихачової та ін.. Також названо провідні бренди, що використовують мотиви національних вишивок для сувенірного та повсякденного одягу.

Висновки. Отже, сьогодні народний костюм виступає значним чинником етнокультури в контексті українського етнодизайну. Маючи тривалу практику залучення традицій національного одягу в моделювання костюму, український етнодизайн займає важливе місце в діяльності модельєрів та дизайнерів. Починаючи з кінця XIX ст., українські художники, модельєри, дизайнери постійно звертаються до національного костюма як до джерела натхнення. А їхні твори на основі переосмисленої етнотрадиції допомагають єднанню українців. Етноодяг нині відповідає потребам часу, користується попитом у суспільства. І для того, щоб його задовольнити, митці поглиблено досліджують національну культуру одягання.

Література

1. Кара-Васильєва Т. В. Полтавська народна вишивка / Т. В. Кара-Васильєва – К.: Наукова думка, 1983. – 200 с.
2. Кара-Васильєва Т. Формування дизайну в Україні художниками авангарду / Т. Кара-Васильєва // Нариси з історії українського дизайну XX століття: зб. статей. – К.: Фенікс, 2012. – С.111-122 .
3. Король Н. Народні традиції в моделюванні дитячого одягу: історичний досвід українських дизайнерів./ Н. Король // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – 2015. – Вип. 26. – С. 198-209.
4. Косміна О. Ю. Традиційне вбрання українців. – Т.І: Лісостеп та степ /О. Ю. Косміна. – К: Балтія Друк, 2008 – 160 с.
5. Костельна М. Національні мотиви у декорі костюмів у творчості М. Токар (на прикладі діяльності Львівського будинку моделей) / М. Костельна // Народознавчі зошити. – № 6 (114). – К, 2013. – С. 1145-1149.
6. Кротова Т. Ф. Етно-мотиви і класичні форми в костюмі: свобода перевтілень і межа стилю [Електронний ресурс] / Т. Ф. Кротова. Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/3961/2/T_Krotova_MK_Text.pdf

7. Мельник М. Т. Особливості використання елементів традиційного українського костюма при створенні фешн-колекцій [Електронний ресурс] / М.Т. Мельник. Режим доступу: http://mtmfashion.blogspot.com/2012/08/blog-post_21.html.
8. Мироненко В. П. Еволюція українського народного костюма в соціокультурному контексті авангарду / В. П. Мироненко, А. С. Синицька // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура. – 2009. – № 5. – С. 128-135. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2009_5_21
9. Наумкіна О. С. Етнічний культурний взірець в дизайнерських практиках сучасних українців [Електронний ресурс] / О. С. Наумкіна. Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/92847/36-Naumkina.pdf?sequence=1>
10. Ніколаєва Т. О Історія українського костюма / Т. О. Ніколаєва. – К.: Либідь, 1996. – 176 с.
11. Помаранська О. В. Визначення автентичних ознак української свити для проектування жіночого демісезонного пальто / О. В. Помаранська., А. Л Славінська // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – Вип. 3. – С. 273-277.

References

1. Kara-Vasilyeva, T.V. (1983). Poltava folk embroidery. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
2. Kara-Vasilyeva, T.V. (2012). Formation of the design of avant-garde artists in Ukraine. Essays on the history of Ukrainian design in XX century. Kyiv: Feniks [in Ukrainian].
3. Korol, N. (2015). National traditions in modelling of children's clothing, the historical experience of Ukrainian designers. Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv, 26, 198-209 [in Ukrainian].
4. Kosmina, O. (2008). Traditional Ukrainian clothes. Volume I: Forest and Steppe. Kyiv: Baltiia Druk [in Ukrainian].
5. Kostelna, M. (2013). National motifs in the decor of costumes in the works of M. Tokar (the example of the Lviv House of Fasion). Narodoznavchi zoshyty, 6 (114), 1145-1149 [in Ukrainian].
6. Krotova, T. F. (n.d.). Ethnic motifs and classical forms in a costume and limit freedom of the style transformations. Retrieved from: http://elibrary.kubg.edu.ua/3961/2/T_Krotova_MK_Text.pdf [in Ukrainian].
7. Melnyk, M. T. (2012). Features of the elements of traditional Ukrainian costume in creating the fashion collections. Retrieved from: http://mtmfashion.blogspot.com/2012/08/blog-post_21.html [in Ukrainian].
8. Mironenko, V. & Synytska, A. (2009). Evolution of Ukrainian national costume in socio-cultural context of the avant-garde. Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv. Mystetstvovnavstvo. Arkhytektura, 5, 128-135. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2009_5_21 [in Ukrainian].
9. Naumkina, O.S. Ethnic example of cultural practices in the design of modern Ukrainians. Retrieved from: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/92847/36-Naumkina.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
10. Nikolaeva, T.O. (1996). History of Ukrainian costume. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
11. Pomaranska, O.V. & Slavinska, A.L. (2014). Definition of authentic features Ukrainian suite for designing female demi-season coat. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu, 3, 273-277 [in Ukrainian].